

La constel·lació sobiranista mallorquina

A banda de Més i d'Esquerra Republicana, a Mallorca hi ha un gran nombre d'entitats i partits sobiranistes que formen un univers amb personalitat pròpia.

Per Miquel Payeras

El moviment sobiranista i independentista a Mallorca, al marge de Més i d'Esquerra Republicana, existeix des de fa prou temps, però els recents anys de José Ramón Bauzá al capdavant del Govern balear (2011-2015) van ser com una mena de màquina de crear grups d'aquest perfil. Mai no hi havia hagut tantes organitzacions sobiranistes a l'illa. És un sol món però s'expressa a través de tres realitats: primera, la dels casals, ateneus i assemblees ciutadanes; segona, la de l'esquerra independentista i, tercera, la de la voluntat transversal.

Ateneus, casals i assemblees

Ara fa cinc anys, el 2012, un grapat de porrerencs organitzaren el que anomenaren Assemblea Popular de Porreres. Joan Ballester, un dels impulsors, recorda en conversa amb aquest setmanari que la crearen "després de constatar que hi havia gent en el poble que necessitava tenir un àmbit local, propi i proper, per expressar les seves inquietuds polítiques, per ajudar a visibilitzar el món sobiranista, per debatre i fer activitats a favor d'una societat més justa, per reivindicar el dret d'autodeterminació...". En primera instància, el procés polític sobiranista del Principat de Catalunya va

influir decisivament en aquell grup de porrerencs. "Però ara ja som autònoms", diu Ballester, perquè l'assemblea "té vida pròpia", és a dir, no es limita a recollir i amplificar el sentiment sobiranista, sinó que "és molt més àmplia, ja que també incideix en temes com la memòria històrica, els refugiats...".

En els últims anys han sorgit d'altres organitzacions semblants, com és el cas de Joves del Pla, les respectives assemblees de Manacor i Pollença, els ateneus de Felanitx, Alcúdia, Manacor, Palma... Tots tenen més o menys relacions i els seus impulsors es coneixen, però orgànicament són els ateneus els que estan més enllaçats, no debades formen part de l'entitat Casals i Ateneus dels Països Catalans. La trobada anual se celebra l'any passat —el maig de 2016— a Felanitx. Una representant de l'ateneu d'aquesta vila mallorquina, Maria Pizà, explica: "Nosaltres sorgirem fa tres anys i aquest esdeveniment ens va suposar una gran empenta". L'activitat del jove ateneu felanitxer, com en tots els altres casos, sol consistir habitualment en l'organització de "xerrades, tallers, concerts, lectures...". L'objectiu no és, aclareix Pizà, impulsar només el sobiranisme sinó intentar ampliar el coneixement popular d'altres molts aspectes que fan "més jus-

Recent roda informativa d'Arran per explicar que no

ta la societat", com és ara "avançar en el feminisme" o en la "solidaritat" amb els que menys tenen, amb els refugiats...

Els ateneus, les assemblees i els casals no defensen una opció partidista concreta. Però Ballester no té inconvenient a assegurar que, "a títol individual", voldria un altre tipus de partit, no li valen els tradicionals, ni tan sols Més, que es diu sobiranista: "Més no satisfà les expectatives dels qui pensam que s'ha de rompre amb el model de partits professionals. Cal fer la política de baix a dalt i

ISMAEL VELÁZQUEZ

pensen declarar davant la justícia per la cremada de dos retrats del rei.

no a l'inrevés com passa ara". Pizà, de la seva banda, tampoc aposta per cap opció política en particular, però es mostra orgullosa perquè "hem fet molt en poc temps, notam com el moviment independentista en general creix i no sols en nombre d'organitzacions sinó també en el de persones que se'ns acosten".

L'esquerra independentista

Formen aquest àmbit Endavant, l'assemblea de Palma de les CUP i l'entitat juvenil Arran, així com el Sindicat d'Es-

tudiants dels Països Catalans i Alerta Solidària. Aquest setmanari ha parlat amb representants de les tres primeres organitzacions.

Endavant el formen una quinzena de membres. Lluc Gayà n'és un. Explica que l'organització és present a Mallorca des de "fa uns dotze anys", però que "va ser durant el temps del govern de Bauzà" quan incrementà l'activitat com no havia passat mai: "No teníem aturall, era un continu fer coses, de lluita constant contra el que feia el seu Govern". Ho valora

positivament perquè la reacció contra els atacs de Bauzà "creà un moviment popular en xarxa molt potent"; però "ara cal repensar el nostre paper, què hem de fer en el futur immediat i a mitjà termini perquè el moviment de l'esquerra independentista creixi, s'enforteixi més i ajudem a crear un futur de sobirania popular i nacional". Mentre es resol el debat, els militants d'Endavant "participam en tots els àmbits sobiranistes i populars, com els ateneus, casals i les assemblees locals, cadascú on viu". I també són presents "a les →

→ plataformes ciutadanes, com la del 31 de desembre per exemple: participam en els actes de la Diada [de Mallorca] i en la manifestació a favor de l'autodeterminació; i, per una altra banda, també feim campanyes pròpies, com és la que duim a terme contra el model turístic massiu i ofegador que patim". En el procés de debat estratègic, diu Gayà, cal "trobar una resposta al repte institucional". A parer seu, Més no serveix de referent per al sobiranisme: "fa un paper molt vergonyós, que es nota sobretot en la política turística, no cerca trencar el model preexistent sinó tot el contrari, el desenvolupa". Aleshores, què cal fer políticament? "Es tracta d'analitzar el paper de la lluita política institucional. Primer de tot, hem de debatre si hem de ser presents en aquest àmbit i, si és que sí, aleshores de quina manera: si a través de la CUP com a partit que actuà globalment (amb candidatures als consells insulars i/o al Parlament) o si ho feim a través d'agrupacions locals a cada poble o ciutat".

Una desena d'efectius formen les joventuts de l'esquerra independentista, Arran, creat el 2012 com a continuació dels Maulets que existien des de 2003. Jonàs Páez, un dels militants, explica

ISAAC BUJ

que tenen la seu al Casal Popular Voltor Negre de Palma i que, a banda, han fet activitats en algun dels edificis que han *okupat* per "regenerar-los" i remarcar-ne el "valor popular i cultural". Una de les activitats més importants de l'organitza-

ció és la "d'animar les mobilitzacions" de carrer, entre les quals la de màxima rellevància és la manifestació de la Diada del 31 de desembre a Palma. De resultes de la de l'any passat, per cert, dos militants del grup juvenil foren encausats —i

➤ TOMEU MARTÍ, VETERÀ IMPULSOR DE L'INDEPENDENTISME

Nascut a Palma el 1967, Tomeu Martí es va fer soci de l'Obra Cultural Balear (OCB) a 18 anys. Ràpidament començà a fer-hi feina de voluntari en les tasques d'organització de tot tipus d'actes i esdeveniments. Alhora, es convertí en un nom habitual de les jornades Blanquerna, de reflexió nacionalista, que se celebraven cada tardor a Mallorca. Més tard, es va fer membre de la Crida a la Solidaritat en Defensa de la Llengua, la Cultura i la Nació catalanes, de la qual arribà a formar part de la direcció —l'anomenat Secretariat— entre 1991 i 1993. Després d'uns anys de residència a Barcelona, tornà a Palma. Reprenqué l'activisme en el si de l'OCB, on creà Joves de Mallorca per la Llengua, el 1994. El 1997 fundà, amb l'ex-rector de la UIB, Nadal Batle, entre més, la plataforma independentista Iniciativa per Mallorca. Al cap de poc, va passar a ser responsable de totes les campanyes de l'OCB. El 2007 fou nomenat vice-president i

ISAAC BUJ

coordinador de l'entitat cultural. El 2012 va ser elegit president del Grup Blanquerna, i des d'aleshores l'ha convertit, explica, "en un *think tank* sobiranista". El 2013 abandonà els càrrecs de l'OCB per passar a fundar i gestionar ràdio Ona Mediterrània i, des de 2015,

també és responsable del diari digital *dBalears.cat*. Els dos mitjans són lloc de trobada virtual i d'informació per al sobiranisme de Mallorca i Balears.

La seva experimentada visió del moviment independentista el porta a pensar que, si bé "ara en som més que mai, també és cert que estam en un procés de repensar-nos, ens haurem de reorganitzar", afirma. A parer seu, aquesta necessitat és la conseqüència "dels anys de José Ramón Bauzá [al davant del Govern balear], que suposaren, i això va ser molt positiu, l'efervescència de moltíssima gent i d'organitzacions sobiranistes. Mai no s'havia activat una gernació així". Però, al mateix temps, "inevitablement també implicaren un enorme desgast perquè foren anys molt durs, de molta feina i tensió". La conseqüència, al seu entendre, "és la necessitat de debatre ara cap a on volem anar, com ens hem d'organitzar. I tot això vol un cert temps. És el que s'està fent ara, amb l'aportació de molta gent que dóna la seva opinió a través d'articles publicats —sobretot però no només— a *dBalears*".

ISAAC BUJ

A l'esquerra, un grup de ciutadans d'edat i procedència diverses que donaven suport als imputats d'Arran per la crema del retrats del rei. Al costat, Cristòfol Soler, president de l'Assemblea Sobirana de Mallorca, l'entitat que intenta atreure ciutadans de dreta i de centre per fer el sobiranisme transversal. A sota, cartell d'un acte organitzat per Endavant, amb la participació de Lluç Gayà i de la portaveu del grup ecologista GOB Margalida Ramis.

s'han negat a declarar davant de la justícia— per haver cremat dos retrats del rei. Arran no participa de la Plataforma del 31 de desembre. “Hi érem fins fa dos anys, però aleshores vam decidir sortir-ne i ajudar a crear el Bloc per la Unitat Popular, o BUP, on som Arran, Endavant, el Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans, Alerta Solidària i CUP”. És el BUP el que s'ocupa d'activar al màxim el possible nombre de participants a la manifestació de la Diada (del 31 de desembre), en la qual desfilen amb segell propi, en grup separat de la resta de participants. Páez creu que “en aquests moments l'esquerra independentista està en una fase de repensar-se, de reestructurar-se. Amb el procés del Principat entràrem en una dinàmica de ser arrossegats per tot el que passava allà, quan en realitat aquí no es viu igual aquell procés. Per tant, el que hem de fer és trobar el nostre propi camí, sempre amb la intenció d'eixamplar el moviment de l'esquerra independentista”.

L'assemblea de Palma de les CUP es va crear el juliol de 2015 i actualment la formen una vintena de militants. Participa en tots els actes de l'esquerra independentista i, en especial, en la manifestació del 31 de desembre. Segons explica un dels seus membres, Dani Cuit, “hem d'iniciar ara el debat sobre si hem de participar o no en la política institucional, és a dir, si ens hem de presentar a les

eleccions de 2019”. Seria únicament als comicis locals, “ja que l'àmbit local és el propi de l'actuació de les CUP”. Presentar-se al Consell de Mallorca o al Parlament “quedaria per a una altra fase que encara queda lluny, a hores d'ara ni ens ho plantejem”. A pesar de la modèstia orgànica de la formació, Cuit assegura que “som optimistes perquè veiem que el sobiranisme augmenta quantitativament i qualitativament [a Palma, Mallorca i Balears] però som conscients, també, del llarg camí que ens queda per recórrer”.

Sobiranisme transversal

L'ex-president del Govern balear durant un any, entre 1995 i 1996, del PP, Cristòfol Soler, presideix des de 2015 —després d'abandonar el partit conservador— l'Assemblea Sobirana de Mallorca (ASM), creada a la tardor de 2014. La missió que s'autoimposà Soler fou la d'obrir el sobiranisme, fer-lo transversal: “Estic satisfet perquè ho hem assolit, se'ns acosta molta gent que no té cap tipus d'afiliació política, i fins i tot persones que són de dreta i centre se'ns acosten perquè estan fartes de patir la situació actual: l'espoli fiscal. Per això s'estan fent sobiranistes. Aquest caràcter transversal és una condició fonamental per fer avançar el sobiranisme”, explica a aquest setmanari.

L'ASM actua sobretot a les xarxes d'internet —no te seu física— i al carrer, muntant taules informatives els caps de setmana tant a Palma com als pobles de Mallorca. Sovint col·labora amb “l'entitat germana” que és el Cercle Mallorquí de Negocis, de naturalesa econòmica i que agrupa empresaris, per fer estudis que estenguin la idea “de l'espoli fiscal que patim”. En aquests moments l'ASM té “delegacions, un petit grup o, com a mínim, un delegat a totes les localitats” de l'illa. “Gràcies a aquesta presència (territorial) cada vegada se'ns acosta més gent que ens explica la seva preocupació per l'espoli fiscal. Aquest tema, encara que alguns no s'ho creguin, està quallant dins de la societat, cada pic més i més ciutadans ho entenen, i no són d'esquerres, ni nacionalistes, és gent de dreta, de centre, gent que es diu espanyola i que entén que aquesta situació no pot continuar així”, explica Soler.

Una de les recents activitats que l'ASM ha viscut com un èxit fou aconseguir fer candidatura a les eleccions generals passades: Sobirania per les Illes. “Nosaltres demanàrem a Més i al PI que s'unissin en una candidatura de país. Però quan Més pactà anar a les llistes de Podemos vam veure que per primera vegada a les Balears no hi hauria cap candidatura que no estigués dominada per un partit d'obediència espanyola, i aleshores decidírem estalonar el sorgiment de Sobirania per les Illes”, encapçalada per Mateu Xurí. “Vam traure 7.500 vots”, un 1,6%: “ara sabem d'on partim”. Soler no descarta, però, que calgui tornar a fer candidatura en els futurs comicis al Congrés si Més no s'avé, una altra vegada, a pactar una “aliança de país”. No ho contempla, però, per a les autonòmiques perquè “Més no pacta amb Podemos i també hi ha el PI, per tant la representació del país està assegurada”.

Soler dóna el to de l'optimisme general que caracteritza a hores d'ara el moviment sobirana mallorquí en el seu conjunt: “Som optimistes perquè veim que Espanya té greus problemes que fan créixer el moviment independentista”, conclou. ●